

Det er ikke Billighed, der her kræves, men det er Noget, ethvert Samfund, der vil kaldes civiliseret og human, maa have, og det er i Overensstemmelse med Grundlovens hele Aand, at de Spørgsmaal behandles og besvares ikke som Klasse-spørgsmaal, men som Samfundsspørgsmaal, der paalægge os den varmeste Interesse.

P. Solm: Jeg skal begynde med at indrømme, at dersom det kan lykkes det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 5te Valgfreds (Holstein-Vedreborg) at faae tilføjet det foreliggende Lovforslag de Ændringer, som han i sit sidste Foredrag antydede, og tillige faae det tilført den Bedføielse, som han ønskede, om Forbud mod Udførsel af Kunstsmør, har han slet i, at saa er i det Mindste Hovedbestanddelen af Konsument- og som følge deraf Smaaafolks-spørgsmaalet bragt bort fra dette Lovforslag, men saa haaber jeg ogsaa, at det ærede Medlem og hans Meningsfæller ville indrømme mig, at naar det er nødvendigt, for at dette Spørgsmaal kan blive fjernet fra Debatten om dette Lovforslag, at gjøre saa indgribende radikale Forandringer i Lovforslaget, som hans Forslag gaar ud paa, at vedføie det den Bestemmelse, som han ønsker, have vi været berettigede til, saalænge hans Forslag ikke er blevet anerkjendt af Flertallet her i denne Sal og Thinget her ovenpaa, at sige, at dette Spørgsmaal hører i allerhøieste Grad med til denne Diskussion, og at vi have været berettigede til at tale om dette Spørgsmaal og se paa denne Lov fra vort Synspunkt, ud fra vor Tankegang, om, at denne Lov berører Konsumenterne og særlig de Konsumenter, som ere Smaaafolk, her i Landet. Det antager jeg, at man vil være villig til at indrømme. Det Spørgsmaal vilde altsaa være fjernet, dersom det lykkes det ærede Medlem at faae dette sat igjennem, og jeg nærer altsaa ikke, set fra dette Standpunkt, de Betænkeligheder mod Lovforslaget, som jeg nærer imod det, hvis det ikke lykkes at føie det igjennem. Om mine Betænkeligheder mod Lovforslaget i det Hele blive aldeles fjernede, skal jeg ikke nærmere komme ind paa. Det bliver Noget, som Smørproducenterne hovedsagelig have Interesse af at varetage, og det overlader jeg til dem. Mine Betænkeligheder overfor Forbud mod Udførsel gaa nærmest i Retning af det, som det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgfreds (Berg) antydede. Det bliver nærmest et national-økonomisk Spørgsmaal; men det er Noget, som de Herrer, der væsentligst ere interesserede i det paa Landbrugets Omraade, naturligtvis ere særlig sagtyndige i, og

som de maa være nærmest til at overveie. Man kunde maasse altsaa sige, at naar nu dette Smaaafolks-spørgsmaal og Konsument-spørgsmaal saaledes kunde siges at være bragt ud af Debatten ved det ærede Medlems Udtalelser, var der ingen Grund til mere at tale om det. Men, som jeg bemærkede før, er det faktisk ikke bragt ud af Debatten, forinden det ærede Medlems Forslag er vedtaget, og det er det ikke endnu. Derfor skal jeg komme lidt tilbage til det, i Særdeleshed da de Udtalelser, jeg har ladet falde, ere blevne angrebne. Der er en Del Bemærkninger, jeg ganske rolig skal lade ligge, fordi de angaa Ting, jeg aldrig har sagt. Der er nemlig Nogle, der undertiden have lyst til, naar jeg har talt i denne Sal, bag efter at sige, at jeg har staaet her og erklæret, at jeg var den Eneste, der kjendte noget til Arbejderforholdene, at jeg var den Eneste, der havde Hjerte for Arbejderne, den Eneste, der kunde tale med om Arbejder-spørgsmaalet. Noget Saadant vil man slet ikke kunne finde i Tidenden om mine Udtalelser; jeg skjænter derfor de Herrer, der have sagt dette, disse Udtalelser, men jeg maa maaste i al Almindelighed i Anledning af disse Udtalelser tillade mig at sige til de Herrer, om det dog ikke er lidt underlig bestandig at vende tilbage til dette. Thi hvilket er det faktiske Forhold mellem mig og de Herrer, der paa staa, at jeg siger, at jeg er den eneste Arbejderven? Det faktiske Forhold er det, at de Herrer stadig komme til mig, naar der foreligger Spørgsmaal, der vedrøre Arbejderforholdene, og sige til mig: De er en særlig Arbejderrepræsentant, hvad mener De? De er særlig kvalificeret til at tage Ordet for Arbejderne, og det maa De ogsaa gjøre nu; de spørge mig stadig: Hvad mene Arbejderne om det eller det Forslag? Paa den ene Side sige de til mig: De repræsenterer Kjøbenhavns største Arbejderkvarter, De er Arbejderrepræsentant i dette Ords egentlige Forstand, De maa hjælpe Arbejderstanden; men paa den anden Side sige de, naar jeg tilfældigvis kommer til at sige det her i Salen: Nei, det ville vi ikke vide Noget af; vi Andre ere ogsaa Repræsentanter for Arbejderne. De Herrer ville nok selv have Lov til at sige det til enhver Tid, naar det falder dem ind, baade privat og offentlig, men jeg maa ikke sige det; jeg alene maa ikke sige, at jeg er den Eneste, der er Arbejderven, og den Eneste, der kjender til Arbejderne. Jeg vil dog henstille til de Herrer, om de ikke ville lade det falde. — Der er enkelte Medlemmer, der have valgt en Udvei, som undertiden kan være ret